

17.ágúst 2021

Umsögn f.h. sálfræðipjónustu í heilsugæslu um afurð af heilbrigðisþingi sem haldið var í desember 2020.

Við höfum farið yfir niðurstöður heilbrigðisþings og fögnum því að það séu komin drög að heildstæðri framtíðarsýn í geðheilbrigðismálum til 2030 sem er forsenda þess að hægt sé að byggja upp árangursríka og örugga geðheilbrigðisþjónustu á Íslandi. Við tökum undir mikilvægi þess að gera úttekt á þörfum og umfangi geðheilbrigðisþjónustu þar sem hlutverk stofnana og þjónustustiga er skilgreint. Æskilegt væri að fylgja eftir þeirri vinnu sem fór fram á þjónustuferlavinnustofunni 15.-16.júní um rétta þjónustu á réttum stað.

Stefnan er umfangsmikil og mörg verkefni óunnin og því er mikilvægt að forgangsraða verkefnum og þau undirbúin vel. Þegar verið er að hrinda í framkvæmd svona mikilvægum verkefnum þarf að setja upp aðgerðar- og framkvæmdaáætlun með skýrum og tímasettum markmiðum sem fylgt er eftir og árangur endurskoðaður reglulega.

Í stefnunni er lögð rík áhersla á að efla þverfaglega heilsugæslu sem fyrsta viðkomustað notenda í geðheilbrigðiskerfinu og skipulag heilbrigðisþjónustu þurfi að vera með þeim hætti að það mæti þörfum fólksins í landinu. Aðgengi að fyrsta stigs þjónustu þarf að vera gott í heilsugæslu til að hægt sé að sinna meðferð við vægum til miðlungs vanda og hindra að geðrænn vandi versni og leiði til alvarlegri vanda sem krefst kostnaðarsamari þjónustu. Kvíðaraskanir, þunglyndi og áfallastreituröskun eru algengar geðraskanir sem hafa áhrif á lífsgæði og líkamlega heilsu og geta m.a. haft áhrif á getu fólks til þess að sinna starfi/námi og stunda félagslíf. Ómeðhöndlaður geðrænn vandi er kostnaðarsamur fyrir félags- og heilbrigðiskerfið þar sem einkennin hafa td. áhrif á afköst í vinnu, geta leitt af sér fleiri heilsufarsleg vandamál og geta einnig haft áhrif á líðan fjölskyldu og vina. Niðurstöður rannsókna sem gerðar hafa verið á Íslandi hafa bent til þess að um þriðjungur þeirra sem leita til heilsugæslu geri það vegna geðræns vanda.

Því kemur það okkur á óvart að í stefnunni komi ekki fram skýr markmið eða áætlun um að fullmanna 1.stigs sálfræðipjónustu í heilsugæslu til að ná fram því markmiði sem var sett fram í aðgerðaáætlun í geðheilbrigðismálum til fjögurra ára, til loka árs 2019 um að veita mat og gagnreynda meðferð við kvíðaröskunum, þunglyndi og áfallastreituröskun (vægum til miðlungs vanda), sérstaklega í ljósi áherslu á að veita bestu meðferð samkvæmt klínískum leiðbeiningum. Í heilbrigðisstefnu til 2030 kemur fram að „tryggja þarf nægan fjölda af hæfu starfsfólki og gott starfsumhverfi í heilbrigðisþjónustunni þar sem skipulag og hönnun hæfir aðstæðum“ (bls. 23). Það vantar nú um 15 sálfræðinga fullorðinna til að fullmanna þessa þjónustu á höfuðborgarsvæðinu og 25 sálfræðinga barna til að fullmanna 1.-2.stigs þjónustu á höfuðborgarsvæðinu. Við erum sammála því að það eigi að setja í forgang að bæta þverfaglega 2.stigs þjónustu við börn, samanber tillögur um geðheilsuteymi barna. Tryggja þarf samfellu á milli þjónustustiga við ungmenni um 16-18 ára og getur verið óljóst hver tekur ábyrgðina, sérstaklega hvað varðar geðgreiningar. Sjá niðurstöðu þjónustuferlavinnustofu 15.-16.júní varðandi yfirfærslu á milli þjónustukerfa við 18 ára aldur.

Einnig þyrfti að fullmanna stöður sálfræðinga og annarra fagstétta sem sinna geðheilbrigðisþjónustu í heilsugæslu á landsbyggðinni. Æskilegt væri að gera úttekt á þessum ólíku þjónustusvæðum þar sem aðstæður eru öðruvísi en á höfuðborgarsvæðinu. Þjónustusvæðin geta verið stór og fela meðal annars í sér landfræðilegar áskoranir og misgott aðgengi að annarri og/eða sérhæfðri þjónustu.

Við fögnum aukinni teymisvinnu í heilsugæslu og fjölgun annarra fagstétta í heilsugæslu. Við tökum undir að launakjör og aðbúnaður þarf að vera samkeppnishæfur og sé með þeim hætti að sérhæft starfsfólk sækist eftir að starfa í heilsugæslu. Til þess að starfsfólk haldist í starfi þarf að huga að heilbrigðu starfsumhverfi sem felur meðal annars í sér góða stjórnun og gott aðgengi að handleiðslu og endurmenntun.

Við tökum undir mikilvægi þess leggja áherslu á að tryggja gæði og öryggi í geðheilbrigðisþjónustu. Þá er nauðsynlegt að aðlaga tæknilausnir og sjúkraskrá að geðheilbrigðisþjónustu svo hægt sé að auka gagnsæi í þjónustunni, fylgja gæðavísum og árangursmælingum og kalla fram tölfræði.

Liv Anna Gunnell, fagstjóri sálfræðiþjónustu heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins

Guðríður Haraldsdóttir, verkefnastjóri sálfræðiþjónustu barna á heilsugæslu

Sigurlín H. Kjartansdóttir, yfirsálfræðingur og teymisstjóri í geðheilsuteymi Heilbrigðisstofnunar Austurlands

Emil Einarsson, yfirsálfræðingur og teymisstjóri í geðheilsuteymi Heilbrigðisstofnunar Vesturlands

Thelma Gunnarsdóttir, yfirsálfræðingur við Heilbrigðisstofnunar Suðurlands